Maija Lehtimaa

Kotoutumisen edistämisen rahoituksesta leikkaaminen heikentää kuntien kykyä järjestää lakisääteisiä palveluita

Vuonna 2025 kotoutumisen kokonaisvastuu siirtyy kunnille, mikä laajentaa merkittävästi niiden tehtäviä uuden kotoutumislain myötä. Tämän muutoksen tavoitteena on tehostaa maahanmuuttajien kotoutumista, mutta samalla määrärahoja leikataan, mikä asettaa kunnille merkittäviä haasteita hoitaa uudet velvoitteensa. Selvitimme myös kuntien näkökulmia kotoutumiseen edistämiseen koskevien lisäsäästöjen mahdollisia vaikutuksia palvelujen järjestämiseen, joita avattuna tässä muistiossa.

Kotoutumislain mukaiset korvaukset jaetaan kunnissa monin tavoin, kattaen paitsi kotoutumispalveluiden kustannuksia myös useiden eri toimialojen tarpeita. Tämä johtuu siitä, että laskennallisten korvausten piiriin kuuluvat henkilöt käyttävät kunnan palveluita samalla tavalla kuin kantaväestö, ja kotoutumista edistetään kunnissa laaja-alaisesti.

Laskennallisten korvausten leikkaaminen yleisesti kunnissa uhkaa kotoutumispalveluiden laatua ja saatavuutta tulevaisuudessa, mikä voi heikentää kotoutumisen tehokkuutta ja aiheuttaa laajempia yhteiskunnallisia ongelmia. Esimerkiksi kielitaito ja yhteiskunnan tuntemus ovat avainasemassa kotoutumisessa, ja resurssien leikkaukset hidastaisivat maahanmuuttajien pääsyä näihin palveluihin.

Kunnat ovat osakseen jo nyt riippuvaisia laskennallisista korvauksista ja niiden avulla rahoitetaan henkilöstökustannuksia, jotka muun muassa hoitavat ohjaus- ja neuvontapalveluja, pakolaisten vastaanottoa ja kotoutumissuunnitelmia. Resurssileikkaukset saattaisivat johtaa siihen, että kunnat joutuvat vähentämään henkilöstöä, mikä heikentäisi maahanmuuttajien pääsyä kotoutumispalveluihin. Erityisesti maahanmuuttajien määrän kasvaessa kunnissa palvelut ovat jo nyt kuormitettuja, ja henkilöstövähennykset voisivat entisestään hidastaa palveluihin ohjautumista ja kotoutumista.

Leikkaukset vaikuttaisivat myös pakolaisten vastaanoton koordinointiin, joka on kriittinen vaihe kotoutumisen alkuvaiheessa. Esimerkiksi kiintiöpakolaisten vastaanottoon liittyvät tehtävät ovat jo ennestään haastavia ennakoida, ja resurssien vähentäminen heikentäisi merkittävästi kuntien kykyä hoitaa

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

näitä tehtäviä ja voisi lopulta johtaa siihen, että kuntien halukkuus kuntapaikkojen myöntämiseen ja kiintiöpakolaisten vastaanottoon vähenee.

Myös tulkkauspalveluiden kustannukset ovat suuri menoerä kunnissa, ja leikkaukset voivat johtaa myös niiden vähentämiseen, joka puolestaan vaikeuttaisi maahanmuuttajien asioiden hoitamista, mikä voi johtaa oikeusturvan heikentymiseen ja palveluprosessien hidastumiseen.

Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat kotivanhemmat ja työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat, kuten maahanmuuttajaäidit. Heidän kotoutumispalvelujaan jouduttaisiin todennäköisesti supistamaan, mikä voisi pitkällä aikavälillä lisätä toimeentulotuesta ja muista sosiaalipalveluista aiheutuvia kustannuksia. Samalla, jos kotoutumispalvelut eivät tavoita kaikkia tarvittavia ryhmiä, se hidastaa maahanmuuttajien työllistymistä ja yhteiskunnallista osallistumista.

Vuonna 2025 voimaan tuleva laki velvoittaa kunnat järjestämään maahanmuuttajille yhteiskuntaorientaatiota heidän äidinkielellään tai hyvin osaamillaan kielillä. Palvelujen järjestämisessä tulee olemaan merkittäviä haasteitä. Kieliryhmät saattavat olla pieniä ja ennustamattomia ja rahoituksen leikkaukset tulevat vaikeuttamaan entisestään kuntien mahdollisuuksiin järjestää palvelua lain edellyttämällä tavalla.

Kokonaisuutena laskennallisten korvausten leikkaukset vaikuttavat merkittävästi kuntien kykyyn järjestää lakisääteisiä kotoutumispalveluita. Tämä voi johtaa negatiivisiin vaikutuksiin maahanmuuttajien kotoutumisessa. Onnistunut kotoutuminen hyödyttää pitkällä aikavälillä koko yhteiskuntaa vähentämällä sosiaaliturvan tarvetta ja lisäämällä työllisyyttä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarvittaessa lisätietoja muistioon liittyen antaa:
Maija Lehtimaa, maahanmuutto- ja kotoutumisasiantuntija
maija.lehtimaa@kuntaliitto.fi, +358 9 771 2158